

Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
AMICUS EUROPAE

FAE Policy Paper
nr 5/2012

Piotr A. MACIĄŻEK

Aleksiej Navalny – nowy typ nacjonalisty rosyjskiego

Aleksiej Navalny zdaje się wpisywać w nowy typ rosyjskiego nacjonalisty – nastawionego bardziej otwarcie na Zachód, ale zdeterminowanego w uporządkowaniu spraw wewnętrznych. To właśnie ta postać ma szansę stać się filarem niezwykle żywiołowego nurtu, który w przyszłości może zdobyć istotny wpływ na politykę Federacji Rosyjskiej.

Premier FR Władimir Putin tworzy wokół siebie – tak jak swego czasu czynił to Borys Jelcyn – obraz braku alternatywy wobec własnych rządów. „Jeśli nie ja, to kto?” – pytał niedawno na łamach „Guardiana”, strasząc widmem komunizmu i nacjonalizmu¹. „Z kim mam rozmawiać – z ‘błotem’?” prowokował Władimir Władimirowicz, nawiązując do Placu Błotnego i kontynuując tym samym przekaz medialny, który brzmi: „oni” to masa pozbawiona liderów, masa krytyczna zbliżająca się do ekstremizmu.

Ciekawie na tym tle wypada Aleksiej Navalny, znany bloger Runetu. O jego antykorupcyjnej działalności napisano już wiele², równie interesująca jest jednak jego aktywność nacjonalistyczna.

Władza jest świadoma roli, jaką w kraju odgrywa nacjonalizm. Jak stwierdził niedawno Adam Eberhardt (Ośrodek Studiów Wschodnich): „rosyjska elita rządząca stara się zneutralizować tych polityków, którzy przejawiają ambicje, a mogliby wykorzystać kryzys polityczny. Mam tu na myśli między innymi popularnego nacjonalistycznego polityka, orbitującego w ostatnich latach między władzą a opozycją, Dmitrija Rogozina, który został wicepremierem.”³

Czy postać rosyjskiego arcyblogera także będzie trzeba „zneutralizować”? Gdyby uzyskał wpływ na proces decyzyjny w FR, czy podobnie jak Rogozin promowałby nacjonalizm w obrębie stosunków międzynarodowych?

Przeszłość Navalnego – związana z jego pracą dla Nikity Biełucha, gubernatora obwodu kirowskiego oraz szefa prokremlowskiej partii „Sojusz Prawych Sił”, czy nacjonalistycznej (ale związanej z władzą) organizacji „Ruch Przeciw Nielegalnej Imigracji” – obfitowała w walkę z „czarnymi” (jak określa się w Rosji mieszkańców Kaukazu).

¹ <http://www.guardian.co.uk/world/2011/nov/12/putin-russia-lost-trust>

² <http://politykawschodnia.pl/index.php/sylwetka-aleksiej-navalny/>

³ <http://politykawschodnia.pl/index.php/2012/01/03/eberhardt-nikt-nie-moze-zagrozic-putinowi/>

Ten okres życia blogera przywołuje przed naszymi oczami przykład „neutralizacji” Rogozina. Czy Navalny stał się produktem nacjonalizmu koncesjonowanego przez Kreml? A może to właśnie te doświadczenia wpłynęły na jego walkę z systemem? Druga wersja wydaje się mimo wszystko bardziej prawdopodobna w obliczu prowokacji władz, uderzających w nutę amerykańską. USA jako rzekome źródło dochodu gwiazdy Runetu, w dodatku tego samego dochodu, który otrzymują terroryści czeczeńscy (napiętnowani przez blogera) to oczywista próba dyskredytacji jego osoby.⁴

Wielkoruskie marsze, w których regularnie uczestniczy Aleksiej, styl wypowiedzi wzorowany na nazistowskiej retoryce, krzykliwy, pełen emocjonalnych haseł (słynne „tak czy nie” oraz „nie zapomnimy, nie przebaczymy”⁵), budzi w ludziach skrajne emocje. Z jednej strony nacjonalizm to formuła, która wpłynęła na rozsadzenie ZSRR, tzn. powstanie Rosji narodowej uwalniającej się od brzemienia republik. Z drugiej strony nacjonalizm to idea wielkoruska – poszerzania terytorium m.in. za pomocą braterskiego panslawizmu i kaganka oświaty na ziemiach muzułmańskiej Azji Środkowej. Gdzie w tym wszystkim jest Navalny? Jakie ma poglądy? Filip Memches napisał, że „w tym przypadku nacjonalizm nie musi przybierać agresywnego charakteru w polityce międzynarodowej. Może on nawet współbrzmieć z tendencjami izolacjonistycznymi (odpuścić konfrontacje z innymi krajami, a w zamian zrobić porządek u siebie).”⁶ Jest to ciekawa opinia – zwraca nam uwagę na to, że Navalny może być nowym typem nacjonalisty rosyjskiego i to wbrew stylizacji, którą przyjmuje. Walka Aleksieja o „przestrzeń życiową” może toczyć się w Rosji, a nie poza jej granicami.

Navalny jako zwolennik „rosyjskiego państwa narodowego” został wprost zapytany przez Borysa Akunina o swój stosunek do Federacji Rosyjskiej, zamieszkiwanej przez „sto narodów”.⁷ Bloger stwierdził, że nie może być mowy o żadnych ograniczeniach praw obywatelskich wedle zasady etnicznej. W jego mniemaniu Rosja ma być imperium gospodarczym i kulturowym, ale nie imperium nuklearno-zimnowojennym, takim jak ZSRR. Miejsce swojego kraju Navalny widzi na Zachodzie, a integracja na obszarze postsowieckim powinna opierać się na atrakcyjności FR, która za pomocą swojego dobrobytu przyciągnie sąsiadów. W wywiadzie z Akuninem Navalny mówi

⁴<http://politykawschodnia.pl/index.php/2012/01/05/wozniak-navalny-i-czeczenscy-terrorysci-maja-jednego-sponsora/>

⁵http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=gUD2z7_LGVM

⁶<http://rebelya.pl/post/428/nawalnyj>

⁷http://www.echo.msk.ru/blog/b_akunin/845341-echo/

Aleksiej Navalny – nowy typ nacjonalisty rosyjskiego
FAE Policy Paper nr 5/2012
Piotr A. Maciążek

wprost: Rosja była trzonem Imperium (XIX wiecznego) i ZSRR, i będzie czynnikiem dominującym na tych terenach także w przyszłości. „Nie trzeba jednak rozumieć dominacji w regionie w aspekcie wojskowym” – dodaje.

Aleksiej Navalny wydaje się więc być nowym typem rosyjskiego nacjonalisty. Interes swojego kraju dostrzega w ukróceniu korupcji, w jego sile i atrakcyjności gospodarczej. Priorytety, które stawia przez swoimi pobratymcami, mają przede wszystkim charakter wewnętrzny, nie jest jednak z pewnością – jak chciałby tego Memches – izolacjonistą, o czym świadczy wywiad z Akuninem, ale w sposób pozytywny kontrastuje z modelem Rogozina. Miejsce Rosji widzi na Zachodzie, takich Rosjan jest więcej i prawdopodobnie z tego powodu Kreml epatował w ostatnich latach retoryką „modernizacji Miedwiediewa”. I w końcu najważniejsze pytanie – czy Navalny może być „projektem Kremla”? Wydaje się, że nie.

---

*Tezy przedstawiane w serii „Policy Papers” Fundacji Amicus Europae
nie zawsze odzwierciedlają jej oficjalne stanowisko !*

Kontakt

**Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
„Amicus Europae”**

Aleja Przyjaciół 8/5
00-565 Warszawa, Polska

Tel. +48 22 622 66 33
Tel. +48 22 622 66 03
Fax: +48 22 629 48 16

email: fundacja@fae.pl, www.fae.pl

FAE Policy Paper nr 5/2012

**Aleksiej Navalny – nowy typ
nacjonalisty rosyjskiego**

Autor: Piotr A. Maciążek

Członek Zespołu Analiz Fundacji Amicus Europae, ekspert Instytutu Jagiellońskiego, publicysta.
Redaktor naczelny e-dziennika Polityka Wschodnia.pl.